

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема

„Политиката на държавата Израел за интеграция на израелците от етиопски произход на трудовия пазар“

на Алеси Адмасу-Адан,

докторант в Югозападния университет „Неофит Рилски“

1. Обща характеристика и актуалност на дисертационния труд.

Темата е непривична за българската политология. Лично аз съм привърженик на позицията, че политологията е интердисциплинарна наука и може да изследва политологични проблеми от гледната точка на други социални науки. Затова и пристъпвам към рецензия на този труд. Заедно с това признавам, че темата е непривична и мож еда предизвика определени обструкции. Темата е прекалено тясно формулирана и засяга много специфична социална група.

Трудът и авторефератът са представени на английски език. Смятам, че е необходимо и представянето им за защита на широката научна общности на български език.

Предложеният за рецензиране дисертационен труд е посветен на сложен проблем от областта на политическите науки – политиката на държавата Израел по отношение на интеграцията на израелски граждани от етиопски произход на трудовия пазар. Става дума за политика в областта на трудовите отношения на малцинствена група хора.

Политологичният проблем се извежда от разминаването и често противоречията между заявени от държавата Израел политики в областта на приобщаването на граждани от Етиопия в икономиката на Израел и данните от социология,

Авторът определя като основна цел изследването на изпълнението на политиката на израелското правителство за интеграция на гражданите от

етиопски произход на пазара на труда, като се акцентира върху заетостта, равните възможности и намаляването на социално-икономическите различия.

Този избор на изследователски проблем е основателен. Интеграцията, обаче, изисква предварителни условия – имат ли етиопските граждани необходимо образование. Как се адаптират те в Израел и какви са условията за адаптиране? Дали етиопските граждани са в състояние да възприемат институциите в Израел и да ги следват и как трябва да се подготвят за това.

Особено положително следва да се оцени фактът, че авторът не се ограничава до анализ на официалните държавни програми, а поставя в центъра на емпиричното изследване гледната точка на самите представители на етиопската общност. По този начин проблемът за ефективността на политиката се разглежда не само „отгоре надолу“, през институциите, но и „отдолу нагоре“, през реалния опит на лицата, към които политиката е насочена.

Авторът формулира три основни изследователски въпроса: доколко успешна е правителствената политика, кои фактори обуславят различията на трудовия пазар и как може да бъде подобро нейното изпълнение. Това е добра основа за изграждане на последователно научно изследване.

Най-доброто в дисертацията е опората на емпирични данни при поставянето и изследването на проблемите.

2. Структура на изследването.

Дисертационният труд е структуриран в увод, две основни глави, заключение, научни приноси, библиография и приложения.

Първата глава, както се полага, има теоретичен характер и разглежда литературата, политиките по имиграция и интеграция, историята и особеностите на етиопската еврейска общност, както и трудовата и образователната интеграция.

Втората глава представя емпиричното изследване и резултатите от проведените интервюта. Съдържанието показва стремеж към движение от

общото към конкретното – от теоретичните подходи към политиката на Израел и накрая към непосредствения опит на изследваните лица.

Тази структура е принципно подходяща за поставения изследователски проблем. Особено важно е наличието на самостоятелна част за методологията, в която са разгледани изследователските въпроси, изследваната съвкупност, инструментът на изследване, изследователският процес и хипотезата.

Задачите на изследването са сравнително подробно формулирани – от историческото представяне на имиграцията на етиопските евреи до анализа на политиките, програмите, стимулите за работодатели, професионалното обучение и формулирането на препоръки. Това демонстрира широк обхват на изследователските намерения.

Наред с това обаче именно широкият обхват създава известна опасност от размиване на основния предмет. В отделни части на труда се преминава от политиката за интеграция на трудовия пазар към общата история на еврейската имиграция, образованието, военната служба, религиозната идентичност и политиката на основните израелски партии. Тези теми са релевантни, но е необходимо по-ясно да се показва как всяка от тях обяснява конкретния зависим резултат – трудовата интеграция.

В този смисъл дисертацията би спечелила от още по-строго разграничаване между контекст, теоретична рамка, обяснителни фактори и емпирични резултати.

3. Теоретико-методологична рамка.

Едно от силните качества на труда е опитът да бъде използвана теорията за изпълнението на публичните политики като основен аналитичен инструмент. Авторът разглежда класическия top-down подход на Mazmanian и Sabatier, bottom-up подхода на Hjern и Porter и допълва анализа с подхода на политическите мрежи.

Това е особено подходящо за изследвания проблем. Интеграцията на една специфична етнокултурна общност действително не е процес, който може да бъде обяснен само с решенията на централната държавна власт. В него участват министерства, местни власти, училища, работодатели,

неправителствени организации, професионални центрове, общностни структури и самите граждани. Следователно концепцията за политическа мрежа позволява да се излезе извън опростеното разбиране за политиката като еднопосочно административно действие.

Авторът се опира на концепциите на изследователите Pressman и Wildavsky, както и на теоретичните разработки на Mazmanian и Sabatier, свързани с подхода „отгоре надолу“. Паралелно с това е представен и подходът „отдолу нагоре“.

Този теоретичен избор е подходящ за поставения изследователски проблем, защото позволява да се анализира разликата между политическо решение и неговото реално изпълнение.

В дисертацията са привлечени и концепции, свързани със социалната интеграция и адаптацията на имигрантите, включително разработките на Eisenstadt и Shuval.

В същото време може да се направи бележка, че на места теоретичният материал има по-скоро описателен характер. Би било полезно отделните теоретични понятия да бъдат още по-ясно операционализирани и пряко свързани с конкретните категории от емпиричното изследване.

Дисертационният труд използва преимуществено качествен изследователски подход.

Социологическият подход е използван най-вече под формата на стандартизирани и нестандартизирани интервюта. Интервютата са проведени през периода 2023–2024 г., като продължителността им е приблизително 45 минути. Този метод се преплита с антропологичния подход. Този метод е подходящ за поставената цел, защото позволява да бъдат изследвани личните преживявания, оценки и възприятия на представителите на етиопската общност.

Допълнително е използван анализ на документи – правителствени доклади, нормативни документи, политически програми, програми за заетост и професионално обучение.

Споменато е и използването на наблюдение.

Емпиричната база включва **50 интервюирани лица от етиопски произход**, като са разграничени заети и безработни участници.

Посочено е, че 18 от интервюираните са безработни, а 32 са заети.

4. Анализ на факторите на интеграция и дезинтеграция:

Авторът показва, че интеграцията на израелците от етиопски произход на пазара на труда е процес, който се влияе едновременно от институционални, образователни, икономически, културни и социални фактори.

Особено значение има професионалната квалификация. От анализа се вижда, че значителна част от участниците без професионално обучение се концентрират в нискоквалифицирани професии – охрана, почистване, градинарство, грижи за възрастни хора, сервитьорство, зареждане на гориво, ремонтни дейности и селскостопански труд. Същевременно са представени и примери за успешно професионално развитие – социални работници, учители, медицински специалисти, инженери и други квалифицирани професии.

Това позволява на автора да покаже, че произходът сам по себе си не определя професионалния резултат. Значение имат образованието, професионалната подготовка, владението на езика, институционалната подкрепа и социалната среда.

Държавната политика е важна част от работата. Сред положителните елементи на държавната политика авторът откроява: финансовата подкрепа; професионалното обучение; образователните програми; социалните услуги; съдействието при намиране на работа; стимулите за работодатели; мерките за увеличаване на представителството в публичния сектор.

От друга страна, са идентифицирани редица ограничения: бюрократични процедури; институционална негъвкавост; езикови бариери; дискриминация и др.

Съществено е разграничението между **политика като официално решение** и **политика като реално прилагане**.

Интерес представлява разглеждането на военната служба, националната служба, доброволческата дейност и участието в местни общности като

механизми за социална интеграция. Работното място не е разглеждано единствено като място за получаване на доход, а и като пространство за изграждане на социални връзки, доверие и принадлежност.

Особено интересна е връзката между военната служба и последващата трудова интеграция. Този фактор в политиката на Израел се оказва особено силен.

В същото време този извод би могъл да бъде развит още по-задълбочено чрез разграничаване на непосредствените и косвените механизми, чрез които военната или обществената служба влияят върху пазара на труда.

Друг съществен компонент на изследването е анализът на обществените нагласи и поведението на работодателите.

Сред отрицателните са посочени случаи на: дискриминационно отношение; недостатъчно професионално обучение, негативно отношение от страна на ръководители и др.

Положителните случаи показват, че когато институционалната среда е подкрепяща, представителите на етиопската общност могат успешно да се интегрират и да достигат до квалифицирани професии.

Това позволява да се направи важен извод: трудовата интеграция не зависи само от индивидуалните характеристики на имигранта, а и от характеристиките на приемащата институционална и обществена среда.

Бележки:

Наред с положителните качества на дисертацията, могат да бъдат направени няколко критични бележки.

Необходимо е по-ясно методологично разграничаване между целевия и метода на подбор „снежна топка“. Би трябвало да се изясни съставът на изследваната съвкупност. На отделни места се споменават представители на държавни институции, работодатели и обществени организации, докато основният емпиричен анализ е представен чрез 50 представители на етиопската общност. На някои места изложението е предимно описателно. Би било полезно по-силно да се разграничат емпиричните данни от тяхната теоретична интерпретация. Сравнението с държави от Западна Европа би

могло да бъде по-тясно свързано с основния изследователски въпрос, за да не се разширява излишно обхватът на дисертацията. Има доста понятия, които не са - „интеграция“, „адаптация“, „асимиляция“, „социално включване“ и „трудова интеграция“.

Тези бележки не поставят под съмнение цялостното качество на изследването, а по-скоро очертават възможности за неговото методологично и теоретично усъвършенстване.

5. Научни приноси.

В дисертационния труд са заявени няколко научни приноса и аз мога да се съглася с тях.

Извежда се ролята на военната служба като механизъм за социална принадлежност и последваща трудова интеграция. Това е интересен резултат, който свързва социализацията, гражданската принадлежност и професионалната реализация.

Подчертава се необходимостта от културно чувствително професионално обучение. Този принос има практическо значение, тъй като показва необходимостта политиките за квалификация да отчитат конкретните културни и образователни характеристики на целевата група.

Акцентираща се върху целевите икономически инструменти, включително стимулирането на работодателите и подкрепата за предприемачество. Този подход показва, че интеграцията може да бъде насърчавана не само чрез социални помощи, но и чрез активни политики на пазара на труда. Приносите са свързани с практическата проблематика на дисертацията и могат да имат значение за разработването на политики към групи в неравностойно положение.

Практическата стойност на изследването може да е значителна, ако проблемите могат да се поставят като политически актуални.

6. Заключение.

Дисертационният труд представлява самостоятелно научно изследване на актуален обществен и политически проблем.

Критичните бележки се отнасят преди всичко до прецизността на методологичното описание, някои количествени несъответствия и необходимостта от по-силна операционализация на теоретичните постановки. Те могат да бъдат отстранени без промяна на основната

В заключение може да се оцени, че дисертационният труд **„Политиката на държавата Израел за интеграция на израелците от етиопски произход на пазара на труда“** представлява значимо изследване на актуален проблем от областта на публичните политики, трудовата и социалната интеграция.

Авторът демонстрира познаване на научната литература, способност за самостоятелно провеждане на качествено емпирично изследване и умение да свързва институционалните политики с реалния опит на изследваната общност.

Независимо от направените критични бележки, дисертационният труд притежава необходимите качества на самостоятелно научно изследване и съдържа резултати с научно и практико-приложно значение.

Давам положителна оценка на представения дисертационен труд и считам, че той може да бъде предложен за публична защита съгласно изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по политически науки 3.3. Призовавам журито да гласува положително за кандидата Алеси Адмасу-Адан.

Рецензент:

Д.п.н. доцент Мария Пиргова

1 септември 2026 г.

REVIEW

of a dissertation entitled
“The Policy of the State of Israel for the integration of Israelis of Ethiopian descent into the Israeli labor market”

by Alessi Admasu-Adan,
PhD candidate at South-West University “Neofit Rilski”

1. General Characteristics and Relevance of the Dissertation

The topic is unusual for Bulgarian political science. Personally, I support the view that political science is an interdisciplinary field and can examine political science problems from the perspective of other social sciences. This is why I have undertaken the review of this dissertation. At the same time, I acknowledge that the topic is unusual and may give rise to certain objections. The topic is formulated too narrowly and concerns a very specific social group.

The dissertation and the dissertation abstract have been submitted in English. I believe that, for the purposes of the defence before the broader academic community, they should also be presented in Bulgarian.

The dissertation submitted for review is devoted to a complex problem in the field of political science – the policy of the State of Israel regarding the integration of Israeli citizens of Ethiopian origin into the labour market. It concerns a policy in the field of labour relations affecting a minority group.

The political science problem arises from the discrepancy, and often the contradictions, between the policies declared by the State of Israel concerning the inclusion of citizens from Ethiopia in the Israeli economy and the data from sociology.

The author defines the main objective as the study of the implementation of the Israeli government’s policy for the integration of citizens of Ethiopian origin into the labour market, with an emphasis on employment, equal opportunities, and the reduction of socio-economic disparities.

This choice of research problem is justified. Integration, however, requires certain preconditions – do Ethiopian citizens have the necessary education? How do they adapt to life in Israel, and what are the conditions for their adaptation? Are Ethiopian citizens able to understand the institutions in Israel and follow them, and how should they be prepared for this?

Particularly positive is the fact that the author does not limit the analysis to official government programmes, but places the perspective of the representatives of the Ethiopian community themselves at the centre of the empirical research. In this way, the issue of policy effectiveness is examined not only “top-down”, through the institutions, but also “bottom-up”, through the actual experience of the people at whom the policy is directed.

The author formulates three main research questions: how successful the government policy is, which factors account for the disparities in the labour market, and how its implementation can be improved. This provides a good basis for developing a coherent academic study.

The strongest aspect of the dissertation is its reliance on empirical data in identifying and examining the problems.

2. Structure of the Research

The dissertation is structured into an introduction, two main chapters, a conclusion, scientific contributions, a bibliography, and appendices.

The first chapter, as is appropriate, is theoretical in nature and examines the literature, immigration and integration policies, the history and characteristics of the Ethiopian Jewish community, as well as labour market and educational integration.

The second chapter presents the empirical research and the results of the interviews conducted. The content demonstrates an attempt to move from the general to the specific – from the theoretical approaches to Israel’s policy and, finally, to the direct experience of the individuals studied.

This structure is, in principle, appropriate to the research problem under consideration. Of particular importance is the presence of a separate section on methodology, which discusses the research questions, the study population, the research instrument, the research process, and the hypothesis.

The research tasks are formulated in relatively considerable detail – from the historical presentation of the immigration of Ethiopian Jews to the analysis of policies, programmes, incentives for employers, vocational training, and the formulation of recommendations. This demonstrates the broad scope of the research intentions.

At the same time, however, it is precisely this broad scope that creates a certain risk of blurring the main subject of the research. In some parts of the

dissertation, the discussion shifts from labour market integration policy to the general history of Jewish immigration, education, military service, religious identity, and the policies of the major Israeli political parties. These topics are relevant, but it is necessary to demonstrate more clearly how each of them explains the specific dependent outcome – labour market integration.

In this sense, the dissertation would benefit from an even stricter distinction between context, theoretical framework, explanatory factors, and empirical results.

3. Theoretical and Methodological Framework

One of the strengths of the dissertation is the attempt to use the theory of public policy implementation as the main analytical tool. The author examines the classical top-down approach of Mazmanian and Sabatier, the bottom-up approach of Hjern and Porter, and supplements the analysis with the policy network approach.

This is particularly appropriate for the research problem under consideration. The integration of a specific ethnocultural community is indeed not a process that can be explained solely by the decisions of the central government. It involves ministries, local authorities, schools, employers, non-governmental organisations, vocational centres, community structures, and the citizens themselves. Therefore, the concept of a policy network makes it possible to move beyond the simplified understanding of policy as a one-way administrative action.

The author draws on the concepts developed by Pressman and Wildavsky, as well as on the theoretical work of Mazmanian and Sabatier associated with the “top-down” approach. In parallel, the “bottom-up” approach is also presented.

This theoretical choice is appropriate for the research problem under consideration because it makes it possible to analyse the difference between a policy decision and its actual implementation.

The dissertation also draws on concepts related to social integration and immigrant adaptation, including the work of Eisenstadt and Shuval.

At the same time, it may be noted that in some places the theoretical material is rather descriptive in nature. It would be useful for the individual theoretical concepts to be operationalised even more clearly and directly linked to the specific categories of the empirical research.

The dissertation predominantly employs a qualitative research approach.

The sociological approach is used mainly in the form of standardised and non-standardised interviews. The interviews were conducted during the period 2023–2024 and lasted approximately 45 minutes. This method is intertwined with the anthropological approach. This method is appropriate for the stated objective because it allows the personal experiences, assessments, and perceptions of representatives of the Ethiopian community to be examined.

Document analysis is also used, including government reports, regulatory documents, policy programmes, employment programmes, and vocational training programmes.

The use of observation is also mentioned.

The empirical basis includes 50 interviewees of Ethiopian origin, with a distinction made between employed and unemployed participants.

It is stated that 18 of the interviewees are unemployed and 32 are employed.

4. Analysis of the Factors of Integration and Disintegration

The author demonstrates that the integration of Israelis of Ethiopian origin into the labour market is a process influenced simultaneously by institutional, educational, economic, cultural, and social factors.

Professional qualifications are of particular importance. The analysis shows that a significant proportion of participants without vocational training are concentrated in low-skilled occupations, including security services, cleaning, gardening, elderly care, waiting tables, fuel station work, maintenance and repair activities, and agricultural labour. At the same time, examples of successful professional development are also presented, including social workers, teachers, healthcare professionals, engineers, and individuals employed in other skilled occupations.

This enables the author to demonstrate that ethnic origin in itself does not determine professional outcomes. Education, vocational training, language proficiency, institutional support, and the social environment all play an important role.

State policy constitutes an important part of the study. Among the positive elements of state policy, the author highlights financial support, vocational training, educational programmes, social services, assistance in finding employment, incentives for employers, and measures aimed at increasing representation in the public sector.

On the other hand, a number of limitations are identified, including bureaucratic procedures, institutional inflexibility, language barriers, discrimination, and others.

Of particular importance is the distinction between policy as a formal decision and policy as actual implementation.

The examination of military service, national service, volunteering, and participation in local communities as mechanisms of social integration is particularly noteworthy. The workplace is viewed not merely as a place for earning an income, but also as a space for building social relationships, trust, and a sense of belonging.

Particularly interesting is the relationship between military service and subsequent labour-market integration. This factor proves to be especially significant within the context of Israeli policy.

At the same time, this finding could be developed in greater depth by distinguishing between the direct and indirect mechanisms through which military or national service influences labour-market integration.

Another important component of the study is the analysis of public attitudes and employer behaviour.

Among the negative factors identified are instances of discriminatory treatment, insufficient vocational training, negative attitudes on the part of managers, and others.

The positive cases demonstrate that when the institutional environment is supportive, members of the Ethiopian community can successfully integrate and gain access to skilled occupations.

This leads to an important conclusion: labour-market integration depends not only on the individual characteristics of the immigrant, but also on the characteristics of the receiving institutional and social environment.

Critical Remarks

Alongside the positive qualities of the dissertation, several critical observations may be made.

A clearer methodological distinction is needed between purposive sampling and the snowball sampling method. The composition of the study population should also be clarified. In several places, representatives of state institutions,

employers, and civil society organisations are mentioned, whereas the main empirical analysis is based on 50 representatives of the Ethiopian community.

In some parts, the discussion is predominantly descriptive. A clearer distinction between the empirical data and their theoretical interpretation would strengthen the analysis. The comparison with Western European countries could also be linked more closely to the main research question so as to avoid unnecessarily broadening the scope of the dissertation.

A number of concepts, including “integration,” “adaptation,” “assimilation,” “social inclusion,” and “labour-market integration,” are not sufficiently clearly defined and differentiated.

These observations do not call into question the overall quality of the research; rather, they indicate possibilities for its further methodological and theoretical refinement.

5. Scientific Contributions

Several scientific contributions are identified in the dissertation, and I can agree with them.

The role of military service as a mechanism for fostering social belonging and subsequent labour-market integration is highlighted. This is an interesting finding that establishes a connection between socialisation, civic belonging, and professional development.

The need for culturally sensitive vocational training is also emphasised. This contribution has practical significance, as it demonstrates the need for qualification policies to take into account the specific cultural and educational characteristics of the target group.

Particular emphasis is placed on targeted economic instruments, including incentives for employers and support for entrepreneurship. This approach demonstrates that integration can be promoted not only through social assistance but also through active labour-market policies. These contributions are closely related to the practical issues addressed in the dissertation and may be relevant to the development of policies targeting disadvantaged groups.

The practical value of the study could be considerable, particularly if the problems identified are addressed as issues of current policy relevance.

6. Conclusion

The dissertation constitutes an independent academic study of a current social and political issue.

The critical remarks relate primarily to the precision of the methodological description, certain quantitative inconsistencies, and the need for a stronger operationalisation of the theoretical propositions. They can be addressed without changing the fundamental...

In conclusion, it can be stated that the dissertation “The Policy of the State of Israel for the Integration of Israelis of Ethiopian Origin into the Labour Market” constitutes a significant study of a current issue in the field of public policy, labour market integration, and social integration.

The author demonstrates knowledge of the academic literature, the ability to conduct independent qualitative empirical research, and the ability to relate institutional policies to the actual experience of the community under study.

Notwithstanding the critical remarks made above, the dissertation possesses the necessary qualities of an independent academic study and contains results of scientific and practical significance.

I give a positive assessment of the submitted dissertation and consider that it may be admitted to public defence in accordance with the requirements for the award of the educational and scientific degree “Doctor” in Political Science, professional field 3.3. I call upon the members of the academic jury to vote in favour of the candidate, Alessi Admasu-Adan.

1 September 2026

Reviewer:

Assoc. Prof. Maria Pirgova, DSc,